

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum virtutes morales maneant post hanc vitam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Homines enim in statu futurae gloriae erunt similes angelis, ut dicitur Matth. 22. sed ridiculum est, in angelis ponere virtutes morales, ut dicitur in 10. Ethicorum. * ergo neque in hominibus post hanc vitam erunt virtutes morales.

Libr. 10. cap. 8. tom. 5.

¶ 2 Præt. Virtutes morales perficiunt hominem in in vita actiua: sed vita actiua non manet post hanc vitam. dicit enim Gregor. in 6. Mora. † Actiuae vitae opera cum corpore transiunt. ergo virtutes morales non manent post hanc vitam.

Lib. 6. mora. cap. 28. non procul à h.

¶ 3 Præt. Temperantia & fortitudo, quae sunt virtutes morales, sunt irrationalium partium, ut Philosophus dicit in 3. Ethic. * sed irrationales partes animae corrumpuntur corrupto corpore, eo quod sunt actus organorum corporaliu. ergo videtur quod virtutes morales non manent post hanc vitam.

Cap. 10. in princ. 10. 5.

SED CONTRA est, quod dicitur Sap. 11. quod iustitia perpetua est & immortalis.

RESPON. Dicendum, quod sicut Aug. dicit in 14. de Trinit. * Tullius posuit post hanc vitam quatuor virtutes Cardinales non esse: sed in alia vita homines esse beatos sola cognitione naturae, in qua nihil est melius, aut amabilius, ut Aug. dicit ibidem. * ea. natura, quae creauit omnes naturas. Ipse autem postea determinat huiusmodi quatuor virtutes in futura vita existere, tamen alio modo. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod in huiusmodi virtutibus aliquid est formale, & aliquid quasi materiale. Materiale quidem est in eis virtutibus inclinatio quaedam partis appetitiuae ad passiones, vel operationes secundum modum aliquem: sed quia iste modus determinatur a ratione, ideo formalis in omnibus virtutibus est ipse ordo rationis. Sic igitur dicendum est, quod huiusmodi virtutes morales in futura vita non manent, quantum ad id quod est materiale in eis. Non enim habebunt in futura vita locum concupiscentiae, & delectationes ciborum, & venereorum: neque etiam timores & audaciae circa pericula mortis: neque etiam distributiones & communicationes rerum quae veniunt in usum praesentis vitae. Sed quantum ad id quod est formale, remanebunt in beatis perfectissime post hanc vitam, in quantum ratio vniuersaliusque rectissima erit circa ea, quae ad ipsum pertinent secundum statum illum: & vis appetitiua omnino mouebitur secundum ordinem rationis in his quae ad statum illum pertinent. unde Aug. * ibidem dicit, quod prudentia ibi erit sine vilo periculo erroris: fortitudo sine molestia tolerandorum malorum: temperantia sine repugnatione libidinis, ut prudentia sit nullum bonum Deo proponere, vel aequare: fortitudinis ei firmissime inherere: temperantiae nullo defectu noxio delectari. de iustitia vero manifestius est quae actum ibi habebit. scilicet esse subditum Deo: quia etiam in hac vita ad iustitiam pertinet esse subditum superiori.

Cap. 9. circa princ. 10. 3.

eod. lib. & c. circa med.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Philosophus loquitur ibi de huiusmodi virtutibus moralibus, quantum ad id quod materiale est in eis: sicut de iustitia, quantum ad commutationes & distributiones: de fortitudine, quantum ad terribilia & pericula: de temperantia, quantum ad concupiscentias prauas.

eod. lib. 14. c. 9. à med. tom. 3.

Et similiter dicendum est ad SECUNDUM. Ea enim quae sunt actiuae vitae, materialiter se habent ad virtutes. AD TERTIUM dicendum, quod status post hanc vitam est duplex, Vnus quidem ante resurrectionem, quoniam animae erunt a corporibus separatae. Alius autem post resurrectionem, quoniam animae iterato corporibus suis vniuntur. In illo ergo resurrectionis statu erunt vires irrationales in organis corporis, sicut & nunc sunt. unde & po-

terit in irascibili esse fortitudo, & in concupiscenti temperantia, in quantum utraque vis perfecte erit disposita ad obediendum rationi: sed in statu ante resurrectionem partes irrationales non erunt actu in anima, sed solum radicaliter in essentia ipsius, ut in 1. dictum est. unde nec huiusmodi virtutes erunt in actu nisi in radice, scilicet in ratione & uoluntate, in quibus sunt feminariae quaedam virtutum, ut dictum est: * sed iustitia quae est in uoluntate, etiam actu remanebit. unde specialiter de ea dictum est, * quod est perpetua & immortalis, tunc ratione subiecti, quia uoluntas incorruptibilis est, tum etiam propter similitudinem actus, ut prius dictum est. *

ARTICVLVS II.

¶ Super Quaestione 67. Articulum secundum.

Utrum virtutes intellectuales maneat post hanc vitam.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod uirtutes intellectuales non manent post hanc vitam. Dicit enim Apostolus. 1. ad Cor. 13. quod scientia destruetur. & ratio est: quia ex parte cognoscimus. Sed sicut cognitio scientiae est ex parte, id est imperfecta: ita etiam cognitio aliarum uirtutum intellectualiū, quando haec uita durat. ergo omnes uirtutes intellectuales post hanc uitam cessabunt.

H

¶ 2 Præt. Philosophus dicit in Praedicamentis, * quod scientia cum sit habitus, est qualitas difficile mobilis. non enim de facili amittitur, nisi ex aliqua forti transmutatione, uel aegritudine: sed nulla est tanta transmutatio corporis humani sicut per mortem. ergo scientia & aliae uirtutes intellectuales non manent post hanc uitam.

¶ 3 Præt. Virtutes intellectuales perficiunt intellectum ad bene operandum proprium actum: sed actus intellectus non uidetur esse post hanc uitam, eo quod nihil intelligit anima sine phantasmate, ut dicitur in 3. de anima. * Phantasma autem post hanc uitam non manent, cum non sint nisi in organis corporeis. ergo uirtutes intellectuales non manent post hanc uitam.

I

SED CONTRA est, quod firmior est cognitio uniuersalium & necessariorum, quam particularium & contingentium: sed in homine remanet post hanc uitam cognitio particularium contingentium, puta, eorum quae quis fecit, uel passus est, secundum illud Luc. 16. Recordare, quia recipisti bona in uita tua, & Lazarus similiter mala, ergo multo magis remanet cognitio uniuersalium & necessariorum, quae pertinet ad scientiam, & ad alias uirtutes intellectuales.

K

RESPON. Dicendum, quod sicut in 1. dictum est, * quidam posuerunt quod species

IN articulo 2. in fine primo occurrit, quo patet etiam verum, quod species intelligibiles non continentur in intellectu possibili, quod scientia multo modo remaneret. Auicenna. cuius est haec positio, dicit remanere habitaculum intellectus ad recipientem ab intellectu agentis, quae proprie recipit, & ita habitaculum dicitur aliquis sciens.

AD hoc dicitur, quod author ut apparet secundo contra Generationem, cap. 74. purat accensam male positum positum & quod habitaculum non est, nisi speculum: & propterea non ex intentione, sed ex intentione auctoris determinat, quod scientia & uirtutes intellectuales nullo modo, nec formaliter, id est, nec materialiter remanent post hanc uitam.

Dubium secundum in eodem loco occurrit, quare autem de uirtutum intellectualium duracione tractans, eorum essentias taceat, & de principiis earum quae sunt species intelligibiles & phantasmata taceat. iam enim ostensum est, quod uirtutes intellectuales sunt species intelligibiles, & non species ipse.

AD hoc dicitur, quod dicitur na tantum carere, quanto uirtutes & remouet ab opinionibus: ideo autem praetermissis opinionibus de esse habet radicem accensam, quod sunt prima causa intellectus, ut est in